Averis 2

1970

Vedamasis: Ar lankyti universitetą? — Aldona Indreikaitė . . 33
Lietuvos rezistencijos kelias — Vladas Ramojus 34
Jaunųjų korpusai artimui — J. Vaišnora, MIC 40
Ateitininkijos metams prasidėjus — Justinas Pikūnas . . . 43
Meilė: Vienos krypties gatvė — Jonas Vaškevičius 44
Užuominos: Sujauktos Kalėdos 46
Mediniai husarai (apysaka) — Petras Lapas 47
Ateities spinduliai: jaunučių skyrius
Peštukas — Elytė Bandžiūlytė 53
Rašytojas kare — Aloyzas Pakalniškis 54
Gyventi (eil.) — Jūratė Krokytė 56
Korespondencijos 57
Auksinė plunksna 52
Žodžiai pažodžiui 52

Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas

ateitis

Vasaris

February

1970

2

Viršelis: Petro Sandanavičiaus.

Iliustracijos: Rimvydo Zailsko — 47, 48, 51

Nuotraukos: Romas Puteris — psl. 44, 45, 61, 63; V. Jugaitis — 58; kitos Putnamo kursų nuotraukos Kazio Razgaičio.

REDAKCIJA: Vyriausias redaktorius — Jonas Šoliūnas; nariai: Jūratė Jasaitytė, Gabija Juozapavičiūtė, Algis Norvilas, Živilė Poškočimaitė, Aldona Zailskaitė.

REDAKCINĖ KOLEGIJA: R. Abromaitytė, (Montreal, Kanada); A. Barzdukas, (Washington); I. Bublienė, (Cleveland); J. Gaila, (Philadelphia); Rasa Kubiliūtė, (Adelaide, Australija); Daina Kojelytė, (Los Angeles); M. Slavėnienė, (Sidney, Australija); J. Sulcas, (Roma, Italija).

TECHNINĖ REDAKCIJA: Vita Noreikaitė, Liucija Norvilaitė, Aleksandras Pakalniškis, jaun.; Danutė Vasiukevičiūtė. **Laužymas:** Marija Smilgaitė. Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje.

ADMINISTRACIJA: Juozas Polikaitis — **ATEITIS**, 7235 S. Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629. Telefonas 312 434-2243. **Redakcija:** 6641 So. Albany Avenue, Chicago, Illinois 60629. Telefonas 312 737-5096.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $5.00, susipažinimui prenumerata $3.00, garbės prenumerata $10.00, visur kitur laisvame pasaulyje $3.00.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine. Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association. Business address: 7235 South Sacramento Yearly subscription in the US and Canada $5.00. Single copy, 50 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

ateitis

AR LANKYTI UNIVERSITETĄ?

Jei apsisprendei stoti į universitetą ateinantį rudenį, gali būti, kad pradėsi visai kitaip galvoti. Aukštesnio mokslo siekimas turi didelės reikšmės žmogaus gyvenime. Gal galvoji, kad niekad negausi gero darbo be diplomo? O gal manai, kad padarei klaidą? Bijai, kad juokais praleisi visą laiką universitete? Draugai kalbės apie futbolo žaidimą ir naujas pažintis, bus sunku ištesėti naujai pasirinktame kelyje?

O gal nutarei nelankyti universiteto? Kodėl? Yra daug priežasčių, kurios turi užtenkamai rimtą pagrindą, bet jeigu nusprendei nelankyti universiteto, sau pareikšdamas, "universitetas yra "keturkampiams", diplomai yra tik gabalas popierio", tada tau universiteto lankymas būtų brangaus laiko eikvojimas. Bet prisipažink, kad toks galvojimas yra labai toli nuo realybės.

Pagalvok bent truputį: kas yra universitetas ir kokia jo reikšmė tavo gyvenime? Universitetas sudaro sąlygas bei duoda progą rasti save. Jis gali padėti atsakyti tokius klausimus kaip: "Kas aš esu? Kur aš einu?" Universitetas ugdo meilę mokslui ir rado kelią, kaip gali aktyviai mokytis visą gyvenimą.

Susipažinęs su literatūra, istorija, psichologija, studentas išmoksta naudingų dalykų. Su tokiu mokslo bagažu išėjus į gyvenimą, jam atsiveria ir platūs horizontai. Bet žiūrint ir iš kitos pusės, drąsiai galime sakyti, kad universitetas nepadaro studento geru žmogumi; jis tik patobulina žmogaus charakterį, sutvirtina jo būdą, paskatina mokytis.

Daugelį dalykų, kuriuos studijuojame universitete, galime išmokti ir namuose, jei tik norime, domimės, turime laiko ir nepalaužiamą meilę darbui bei tvirtą nusistatymą.

Renkantis studijų šaką, kyla klausimas, kur pradėti? Atsakymas: nuo to, kas įdomu. Kas tau ypatingai patiko aukštesniojoje mokykloje: anglų kalba, istorija, menas, svetimos kalbos?

Daugelis universitetų ir kolegijų išsiuntinėja savo metinį kalendorių tam tikroms įstaigoms. Dažniausiai jį galima gauti veltui. Nueik į paskaitas, kurios tave užinteresuoja, pabūk koncertuose, apžiūrėk meno parodas ir t. t. Susipažink su universitetų knygų krautuvėmis, knygynais, laikraščiais ir žurnalais. Skaityk, skaityk, skaityk. Pajutęs mokslo eigą, nenorėsi sustoti. Taip pamažu apsiskaitysi ir augs tavo pažinimas.

Ar labai sunku gauti gerą darbą be universiteto diplomo? Priklausys, kokio darbo ieškosi. Kaikuriose darbo srityse būtinai reikia diplomo. Kitos darbo įstaigos ieško įdomių žmonių nebūtinai su specialybe. Jei baigsi universitetą, pradėdamas nuo apačios, visuomet turėsi galimybę kilti. Jei turi tinkamą supratimą, neperdedi savo gabumų, turi užtenkamai entuziazmo gyvenimui ir aplinkai bei noro dirbti, būk tikras, nebus sunkumo gauti gerą darbą. Nemanyk, kad bus lengva pasirinkti darbą, kurio nori, bet būk savo vietoje ir nenuvertink savo gabumų.

Humoras, atsakomybė ir entuziazmas darbui bei pasiryžimas yra tvirtas pamatas gerai pradžiai. Noras mokytis padės neatsilikti nuo bendramokslių draugų. Kai baigsi mokslus, gal jau būsi juos pralenkęs darbe ir studijose.

Gal jau stovi arba greit atsidursi prieš sunkų apsisprendimo klausimą: ar tęsti mokslą, stojant į aukštesniąją mokyklą, į universitetą? Kaikurie tars "Ne", kartu padarydami nedovanotiną gyvenime klaidą, maydami, kad aukštosios mokyklos diplomas yra bevertis popierio gabalėlis. Jei pasakysi "Taip", kartu pasiryši eiti keliu, kuris veda į šviesesnę ateitį.

Aldona Indreikaitė

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

LIETUVOS REZISTENCIJOS KELIAS

Vladas Ramojus

1940 m. birželio 15 d. Sovietų Rusija smurtu užgrobė nepriklausomas Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikas. Lietuvos vyriausybė savai kariuomenei nebesuspėjo duoti įsakymo priešintis, tuometinis Lietuvos kariuomenės vadas gen. V. Vitkauskas nuskubėjo į pasienį pasitikti atžygiuojančios kraštą okupuoti raudonosios armijos ir taip, paraduose šauniai atrodžiusį ir žalią Lietuvos jaunimą gerokai išprusinusi, Lietuvos kariuomenė be šūvio šį kartą turėjo kapituliuoti okupantui, nors tik prieš dvidešimtmetį ta pati jauna Lietuvos kariuomenė, daugumoje iš savanorių sudaryta, Lietuvos Nepriklausomybės kovose sumušo ne tik rusus — bolševikus, bet vokiečius — bermontininkus ir lenkus.

Taip staiga Lietuvos kariuomenės garbė bei didybė ne dėl jos kaltės buvo nuvainikuota, Lietuvos nepriklausomybė sutrypta bei sunaikinta. Tačiau su tokiu svetimųjų žygiu, kuriam Lietuvos vyriausybė ir kariuomenė nebesuspėjo ir nesiryžo pasipriešinti, lengvai negalėjo sutikti patrijotiškoji Lietuvos visuomenė, kuri sudarė didžiąją tautos daugumą.

Vos Lietuvą okupavus, tautoje pradėjo reikštis rezistencinės apraiškos. Jų pirmūnai buvo tuometiniai moksleiviai, studentai, į raudonąją armiją įjungti buvusios Lietuvos kariuomenės kariai, jaunesnieji karininkai, įvairūs tarnautojai ir ypač ūkininkaičiai. Rezistencinė dvasia pasireiškė pirmame komunistų sušauktame Lietuvos mokytojų suvažiavime Kau-

ne, kur mokytojai, protesto ženklan, galingai ir demonstratyviai sugiedojo Lietuvos himną; rezistencinė dvasia pasireiškė 1940 m. Vėlinių dienoje, kai Kaune, Panevėžyje ir kitų Lietuvos miestų kapinėse įvyko milžiniškos demonstracijos prieš okupantus, daugumoje vadovaujamos moksleivijos ir studentijos. Vienas iš tų demonstracijų vadų Kauno kapinėse buvo mums gerai pažįstamas inž. Valdas Adamkus.

Rezistencinė dvasia persimetė ir į Lietuvos karius, įjungtus į vadinamąjį raudonosios armijos teritorinį korpusą. Čia susiorganizavo jaunųjų lietuvių karininkų stipri pogrindžio organizacija, kuri laukė tinkamo momento pradėti sukilimą Vilniuje ir paimti valdžią į lietuvių rankas.

Matant, kad komunistinė-stalininė okupacija Lietuvoje vis žiaurėja, o pati tauta rezistenciniais iššūkiais reiškia didžiulį nepasitenkinimą ir laukia progos okupacija nusikratyti, Berlyne, Vokietijoje, kur per "žaliąją sieną" buvo iš Lietuvos pabėgę nemaža šviesių lietuvių ir rezistencijos narių, ministeriui K. Škirpai vadovaujant, įsteigtas slaptos rezistencijos organizacijos, pavadintos Lietuvių Aktyvistų frontu, vyriausias štabas. Šios organizacijos grandys bematant apraizgė visą Lietuvą, nuolatiniai ryšininkai, didelių pavojų lydimi, nuolatos iš Berlyno per "žaliąją sieną" keliavo į okupuotą Lietuvą su žiniomis, instrukcijomis ir pranešimais.

1941 m. pavasarį sovietinis saugumas susekė slaptos lietuvių karininkų organizacijos Vilniuje centrą, suėmė jos pagrindinius narius, bet Lietuvių Aktyvistų Fronto grandžių jie nebegalėjo sunaikinti, nes jos buvo visam gyvajam tautos kūne. Tenka pabrėžti, kad visame tuometiniame rezistenciniame judėjime ypač gausiai dalyvavo mūsų ateitininkija.

1941 m. birželio 22 d., prasidėjus sovietų-vokiečių karui, raudonosios armijos divizijų pilname krašte staiga įsižiebė masinis, visą kraštą apėmęs lietuvių tautos sukilimas prieš sovietinį okupantą. Lietuvių Aktyvistų Frontui vadovaujant, sukilėliai, su Levu Prapuoleniu, dr. A. Damušiu ir kitais ateitininkais priekyje, greitai užėmė Kauną ir pastatė tautai vadovauti Laikinąją Lietuvos vyriausybę. Vokiečių armijos įvažiavo jau į sukilėlių išlaisvintus miestus. Tą didingą lietuvių tautos rezistencinį momentą ypač pabrėžė amerikietis autorius H. E. Salisbury didelio populiarumo susilaukusioje knygoje "The 900 Days — The Siege of Leningrad".

Taip staiga, dėka kovoti ir mirti už laisvės idealus pasiryžusios tautos, 1941 m. birželyje Lietuva vėl atgavo nepriklausomybę.

Tik šis nepriklausomybės švystelėjimas, už kurį buvo atiduota apie 4,000 gyvybių, buvo trumputis — teužtruko vos kelias savaites. Nauji okupantai Lietuvos nepriklausomybę tuojau užgniaužė, pastatė savo komisarus, įvedė savąją okupacinę tvarką. Bet gyvoji lietuvių tauta rezistencijoje buvo jau nebe naujokė. Vėl, ypač studentijai vadovaujant, steigėsi naujos pogrindžio organizacijos, iš savo pareigas atlikusio Lietuvių Aktyvistų Fronto išsišakojo visa eilė naujų rezistencinių sąjūdžių, o katalikiškas jaunimas su ateitininkija priekyje susibūrė Lietuvių Fronte. Ne vienas šių rezistencinių organizacijų narys, kaip mums pažįstami inž. P.

Narutis, dr. A. Damušis ir šimtai kitų, buvo nacių areštuoti ir išvežti į priverčiamo darbo stovyklas. Galop, 1944 m. pradžioje, kovai už Lietuvos išlaisvinimą vadovauti, pogrindyje buvo įsteigtas Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kaip kovojančiai tautai vadovaujantis veiksnys.

Bet štai 1944 m. vasarą Lietuvą vėl ištiko nelaimė. Raudonoji armija, mušdama vokiečius, priartėjo prie Lietuvos sienų. Ta pati priešo armija, prieš kurią lietuvių tauta buvo atsisukusi visuotinu sukilimu. Visi puikiai suprato, kiek bus keršto, sąskaitų suvedinėjimo. Juk tuometinio Sovietų Sąjungos valdovo ir diktatoriaus Juozo Stalino, kaip vieno iš žiauriausių istorijoje asmenybių, ir dabar pasaulis neužmiršta. O ta žiauri staliniškos diktatūros kaitra 1944 m. vasarą vėl tiesioginiai atsisuko į okupacijų išvargintą Lietuvą. Taikiems, bet okupantams nepasiduodantiems, lietuviams greitai ir rimtai teko apsispręsti, ką daryti? Daugumą tautos pasitikėjo Atlanto charta, Vakarų demokratijų sąžine ir liko namie su viltimi, kad okupacija bus trumpa ir Vakarai garantuos Lietuvai laisvę. Kiti, tarp jų didžioji dauguma ir Vliko narių, nutarė laikinai trauktis į Vakarus ir ten vesti kovą už Lietuvos išlaisvinimą. Taip apie 100,000 lietuvių tomis tragiškomis dienomis pasitraukė iš Lietuvos. Tarp jų nemažai profesūros, rašytojų, intelektualų.

Tuo tarpu trečioji tautos dalis, aktyvieji okupacijų rezistentai ir nemažai idealistinio jaunimo, pasiryžusio net gyvybės kainą atiduoti už laisvės principus, išėjo į Lietuvos laisvės kovotojus-partizanus ginklu priešintis naujiesiems okupantams, atkreipti pasaulio dėmesį, kad gyvoji Lietuva nekapituliuoja, kad ji ginklu siekia laisvės ir politinės Nepriklausomybės. Idealistų ir už laisvės principus nebijančių mirti jaunų lietuvių pasitikėjimas Vakarų sąžine buvo toks tvirtas, kad jie kruviną laisvės kovą okupuotame krašte vedė net 10 metų (iki 1954 m.), vis tikėdami, kad tiesa yra jų pusėje, kad laisvasis pasaulis ateis padėti ir kad Lietuva vėl bus laisva. Sudėję apie 30,-000 jaunų gyvybių, tiesioginėje kovoje, laisvės kovotojai-partizanai nesulaukę iš kitur paramos, pralaimėjo. Bet poeto J. Aisčio žodžiais, "Partizanų judėjimas parodė kažką konkretaus ir tvirto, į ką gali tauta atsiremti. Jie pasuko laikrodį į ateitį".

Kad istorinė Lietuvos laisvės kovotojų-partizanų pokario dešimtyje vesta Lietuvos laisvės kova neliktų tik tuščia retoriniu burbulu, jaunajai skaitytojų kartai cituoju vieną epizodą iš savo naujausios knygos "Kritusieji už laisvę" antrojo tomo, kur atsispindi ateitininko partizano kovos kelias ir mirtis.

Jaunas profesionalas X bolševikų jau buvo persekiojamas 1940-41 okupacijos metais. 1941 m. kovo mėnesį savo ataskaiton jį buvo paėmęs garsusis čekistas Baronas. Išsikviesdavo naktimis į NKVD rūmus, vežiodavo po įvairius restoranus ir liepdavo pasakoti apie pažįstamus, bendradarbius, studijų laikų draugus, gimines. Išvargintas grįždavo namo paryčiais, o sekančią naktį, dažniausiai po vidurnakčio, vėl turėdavo paskirtą pasimatymą su čekistu. Po kiek laiko prasidėjo spaudimas šnipinėti savo pažįstamus, ypatingai studijų laikų draugus ateitininkus. X išsisukinėjo, spyrėsi ir delsė. Pagaliau pajuto, kad areštavimo momentas artėja. Vieną naktį čekistas veltui laukė X atvykstant į pasimatymą. Jis iš Kauno buvo dingęs.

Į antinacinę rezistenciją X įsijungė anksti.

Rezistencijos pogrindžio spauda.

Dalyvavo vienos pogrindžio organizacijos apygardos vadovybėje. Su vienu gimnazijos laikų bičiuliu valdiško pastato palėpėje įruošė spausdinimo priemones ir ten multiplikavo pogrindžio spaudą. Iš čia ji slaptais kanalais pasklisdavo dvejose apskrityse.

Rusų armijoms iš naujo užimant Lietuvą, X apsisprendė liktis. Netikėjo, kad naujoji sovietų okupacija užsitęstų ilgiau kaip iki karo pabaigos. Manė, kad pusmetį ar metus galės ir pogrindyje išsilaikyti.

1945 metų balandžio mėnesio pradžioje žmoną su mažais vaikučiais išsiunčia pas gimines pietų Lietuvon, o pats to paties mėnesio 25 dieną įstoja į "Girėnų kolchozą". Aktyvioje rezistencijoje išsilaikė ketverius metus — iki 1949 metų gegužės mėnesio. Pogrindyje vadovavo spaudos ir informacijos skyriui ir pogrindine spauda aprūpindavo kelių valsčių partizanus ir gyventojus.

Atėjo Antrojo pasaulinio karo pabaiga, bet partizaninėms kovoms galo nebuvo matyti. Tačiau viltis buvo didelė, ir partizanų moralė buvo labai aukšta. Partizanų gretos dienomis ir savaitėmis augo. Prie jų jungėsi būreliai besislapstančių vokiečių karių. Ne tik naktimis, bet ir dienomis stribų ir enkavedistų mažesni daliniai nedrįsdavo pasirodyti nuošalesnėse vietose. Tik BBC žinios vis nebuvo viltingos. Apie rusų naikinamą Lietuvą niekas nekalbėjo. Tačiau partizanų pogrindis didžiuosius pasaulio įvykius interpretuodavo optimis-

tiškai. Ir tai reiškė ne pačių savęs apgaudinėjimą, o tikėjimą laisvojo žmogaus morale. Ypatingai didelį džiaugsmą partizaninis sąjūdis išgyveno, kai amerikiečiai numetė pirmą atominę bombą Japonijoje. Išlaisvinimo laukė iš Jungtinių Tautų ir kitų tarptautinių konferencijų. Bet vis veltui. Tuo tarpu priešas į kovą prieš partizanus metė vis didesnes ir didesnes jėgas. Laisvės kovotojų gretos naujais savanoriais beveik nebepasipildė. Priešingai, jos sparčiai retėjo. Ne tik žuvusieji, bet ir sužeistieji išeidavo iš rikiuotės. Vieni jų patekdavo priešui į nelaisvę, kiti, kuriuos pasisekdavo saugiai iš kautynių lauko išvesti, būdavo slepiami pas patikimus žmones.

Nuotaikai krintant, nemažas skaičius naudojosi skelbiamomis "amnestijomis", o kai kurie ir šiaip tyliai iš bunkerių pasišalindavo. 1948 metais K. ir apylinkiniuose valsčiuose gyventojų teroras ir partizanų naikinimas pasiekė aukščiausią laipsnį. Miškų košimai vyko vienas po kito. Ieškodami partizanų slėptuvių, NKVD ir raudonosios armijos daliniai įtartinas vietas miškuose durtuvais ir kastuvais tiesiog rauste išrausdavo. 1948-49 metų žiemą miško brolių likučiams buvo ypatingai sunki.

1949 metų anksti pavasarį vienoje tos apylinkės gerai maskuotoje slėptuvėje besilaikė vos keli partizanai, o gegužės mėnesį likosi tik du: partizanas Ė, veikęs Sūnelio slapyvardžiu, ir partizanas Broliukas. Broliukas — tai vokietis, buvęs vokiečių karys, gan anksti prisijungęs prie lietuvių partizanų, puikiausiai išmoko lietuvių kalbą, pamilęs Lietuvos žmones ir tapęs ištikimiausias laisvės kovotojų šeimos narys.

Sūnelis su Broliuku yapč artimai buvo susigyvenę: per kelerius metus kartu atlikinėjo partizaninius uždavinius, dalyvavo žygiuose, vienas kitą gelbėjo iš pavojų. Likimas lėmė dviem draugam ilgiausiai išsilaikyti aktyviojoje tos apylinkės laisvės kovų rezistencijoje. Bet miško gyvenimo tęsti toliau buvo nebeįmanoma. Sūnelio sveikata stipriai buvo pašlijusi nuo gautų ir tik apgijusių žaizdų ir ketverių metų partizaninio gyvenimo kančios. 1949 metais gegužės mėnesį A. bažnytkaimyje buvo surasta vieta, kur abu partizanai buvo paslėpti. "Dievui norint, pradėjau naują gyvenimo kelią", trumpu laiškučiu už keliasdešimt kilometrų gyvenančią motiną painformavo Sūnelis. Pati motina pirmosiomis antrosios rusų okupacijos dienomis buvo areštuota ir išvežta į T. apskrities kalėjimą. Kalėjime apsimetė pamišus, ir tik tai ją išgelbėjo nuo mirties. Nors paleista į laisvę ir buvo sekama, tačiau per ketverius metus lydėjo sūnų partizaninio gyvenimo kelyje ir surasdavo būdų elgetos rūbuose pasiekti partizanų slėptuves su maistu ir apranga. Ji surado kelią ir į naująją partizanų slėptuvę.

Broliukas su Sūneliu naujoje slėptuvėje buvo gan saugūs, bet kentėjo nuo ligų ir bado. Mat, globėjai, naudodamiesi padėtim, net motinos atneštą maistą ne visada perduodavo pasislėpusiems partizanams. "Gyvename gerai", laiškučiu ramino Sūnelis mamą. "Tiesa, mėsytės trūksta, bet atsives karvutė, ir turėsime pienelio". Neatsirado nei mėsytės, nei pienelio, tik sveikata blogėjo ir blogėjo. Ištino galva, pasikeitė veidas, kad net artimieji nebūtų į stengę jo atpažinti. Prarado balansavimo galią — eidamas svirduliavo, lyg girtas. Padėčiai vis blogėjant, pareikalavo partizanus iš slėptuvės išsinešdinti. Taip prasidėjo trečias partizaninio kelio etapas.

Pasyvioji rezistencija parūpino suklastotus dokumentus, ir buvo apsispręsta rizikuoti Sūnelį nugabenti į T. apskrities ligoninę. Vieną pavakarę du draugai atsisveikino ir išsiskyrė. Broliukas planavo kiek pasilaikyti pažįstamose apylinkėse ir vėliau bandyti pasiekti Vokietiją, Sūnelis su motina, lyg du elgetos, pajudėjo artimiausios geležinkelio stoties kryptimi. Kelionė buvo ilga ir sunki, nes jiedu vengė didesnių kelių ir viešumos. Per siauresnius lieptus Sūnelis pereiti stačias nebejstengė — turėjo šliaužte šliaužti. Pagaliau kelionės tikslas buvo pasiektas, ir Sūnelis, svetima pavarde "legalizuotas", buvo paguldytas ligoninėn.

Tuo laiku ligoninėse vaistų beveik nebuvo,

ir gydymo. Tačiau, žinoma, ligoninėje buvo geriau negu slėptuvėse: turėjo šiokią tokią priežiūrą, švarą ir maistą. Čia Sūnelį išdrįso aplankyti ir vienas kitas iš ištikimųjų draugų. Patekęs į geresnes sąlygas, Sūnelis nepamiršo savo bičiulio Broliuko. Per patikimus žmones pasiuntė jam savo drabužius. Žinojo, kad jie jam pačiam nebebus reikalingi. Tačiau pastangos surasti Broliuką nuėjo veltui. Niekur nepasisekė užtikti jo pėdsakų.

Sūnelio sveikata ligoninėje nesitaisė. Palengvėl pradėjo prarasti regėjimą, ir pagaliau visai apako. Tačiau protas išliko šviesus ir mintis aiški iki pat mirties. Vieną savo ištikimą lankytoją pakartotinai įprašė, jei jis kada nors sutiksiąs tuos, kurie iš Lietuvos pasitraukę, papasakoti jiems apie partizanų kovas, kančias ir tikėjimą. Pirmiausia prašė pasveikinti ateitininkus, kurių eilėse praleido visą gyvenimą nuo gimnazijos dienų, antinacinio pogrindžio dalyvius ir gimines. Liepė pasakyti, kad partizanai nepavydėję pasitraukusiems, bet reiškę džiaugsmą. Jie įžiūrėję Dievo valią, kad kova dėl Lietuvos laisvės buvusi išplėsta ir į laisvąjį pasaulį. Partizanai neturėję žinių, bet buvę įsitikinę, kad pasitraukę lietuviai darą visa, kas įmanoma, padėti Lietuvai. Mintis apie kitais ginklais kovojančius užsienio lietuvius stiprindavusi partizanų ryžtą laisvės kovą vesti iki galutinio laimėjimo.

Artėjant mirčiai, Sūnelis sakė, kad jis dabar jau niekam padėti nebegalįs. Kai numirsiąs, vėl galėsiąs padėti savo mylimiesiems ir savo tautai. Mirė nebepamatęs nė savo vaikų, su kuriais prieš daugiau negu penkerius metus buvo išsiskyręs.

Sūnelis mirė kaip neišaiškintas partizanas. Tačiau jo kapo vieta yra žinoma.

Dalis konfiskuotos pogrindžio spaudos.

JAUNŲJŲ KORPUSAI ARTIMUI

Tiek patys matome, tiek spaudoje skaitome apie šių dienų jaunuolius, visokius "protestuotojus", kurie prieštarauja esamai santvarkai (bet nesugeba pasiūlyti geresnės), visokius valkatas — kūtvėlas, ilgaplaukius, narkotikų vartotojus, sekso laisvės šauklius, mažamečius nusikaltėlius, venerikus, studentus, kurie naikina mokslo priemones, biaurioja mokslo įstaigų sales, veja lauk profesorius ir pan. Jie apimti kažkokio nuobodulio, nežino ką veikti, ką daryti. Atrodo kartais, kad jaunoji karta virto kažkokiais anarchistais, "kiniečiais", dykaduoniais, bijančiais mokyklos suolo, bet kokio darbo, atsakomybės. Tad su pagrindu keliamas klausimas: kas bus iš tokių po dešimties metų? Juk tai būsimieji piliečiai, tėvai, visuomenės nariai. Ar tai nėra ženklas visuotinio Vakarų kultūros žlugimo? O jie kartais jaučiasi didvyriais, kai spauda aprašinėja jų "darbelius", kai žurnalistai ieško su jais interviu, kai laikraščiuose dedami jų atvaizdai.

Tačiau, ar jau visas šių dienų jaunimas tik "hippies"? Ne. Yra doro jaunimo, kurie suranda kitokius idealus ir moka jiems pasišvęsti.

Štai keli pavyzdžiai.

Vokietijoje Muensteryje yra jaunimo sąjūdis "Metai artimo tarnybai", trumpai vadinamas "Jarkir" (Jahre fuer die Kirche). Šio sąjūdžio nariai, mažiausiai su vidurinės mokyklos diplomu, visi savanoriai, tam tikrą laiką išeina specialų kursą, kuriame pasiruošia darbui įvairiose srityse ir įsipareigoja metus laiko veltui padirbėti pagal savo gabumus ir pasirinktą sritį. Vieni jų eina dirbti į ligonines, kiti į senelių ar vaikų prieglaudas, vėl kiti į vaikų darželius, dar kiti į nenormalių vaikų įstaigas.

Kelių mėnesių kursuose jie yra supažindinami su pagrindinėmis būsimo darbo problemomis, su pedagogikos ir globos taisyklėmis. Kursų metu išryškėja kiekvieno gabumai ir palinkimas į tą ar kitą darbo sritį.

Per tuos "Metus artimo tarnyboje" jaunuoliai paliko nuolatinį ryšį su to sąjūdžio centru, kuriam jau kelinti metai vadovauja ponia H. Herbering. Šiemet kursuose artimo meilės darbams pasiruošė 23 jaunuoliai-jaunuolės. Iki šiol per "Jarkir" kursus perėjo 314 asmenų.

Patirtis parodė, kad tie entuziastai jaunuoliai nesijaučia kieno nors verčiami, išnaudojami. Jų talka gailestinguose darbuose yra laisva ir savanoriška. Lygiai nesijaučia "davatkomis" dėl to, kad dirba Bažnyčiai. Tai gabūs entuziastai vyrukai ir mergaitės, kurie įsitikino, kad neužtenka gražių žodžių ar šūkių: būti tikru krikščioniu reikia konkrečių darbų ir tai tokių, kurie labiausiai priartintų prie Kristaus.

Po "Metų artimo tarnyboje" kai kurie jaunuoliai grįžta prie savo studijų ar kito darbo. Kiti per tuos metus išbando savo palinkimus, sugebėjimus ir pasilieka toje darbo srityje. Dar kiti suranda savo pašaukimą į dvasininko ar vienuolio luomą.

Štai kitas pavyzdys.

Muencheno (Bavarijoje) universitete susidarė 68 studentų katalikų grupė, pasiryžus savo laisvą laiką paaukoti socialiniams darbams. Trečiadienio vakarą jie susirenka į vieną universiteto salę ir aptaria ateinančios savaitės uždavinius. O tų reikalų begalės. Štai šeima su 10 vaikų ieško, kas jai padėtų. Tėvams išėjus į darbą, tie vaikai, likę vieni namuose, yra reikalingi globos ir žaidimų draugo. Kitoje šeimoje nėra kas padėtų vaikams paruošti pamokas namie. Ir dar visa eilė panašių problemų.

Pirmininkas: Kas turi laisvą popietę? Tu gali padėti? Gerai? Gerai, štai adresas. O tu gal galėsi padėti tiems vaikams, kurie reikalingi moksle paramos? Gerai, štai adresas...

Po 15 minučių grupės vadas jau padalino visiems uždavinius ateinančiai savaitei. Vienas studentas užneš bulves ir anglis į penktą aukštą, kur gyvena senutė pensininkė. Kiti du išvalys ir sutvarkys kambarį 80 metų senelio, kuris gyvena vienų vienas. Kiti budės geležinkelio stotyje greitosios pagalbos skyriuje.

Tos grupės šūkis gana keistas: "Pietūs ant dviračio". Mat, jų programoje yra penkias dienas savaitėje nunešti karštus pietus pavieniai gyvenantiems, visų apleistiems seneliams, kurie nei išeiti, nei namie negali sau pasigaminti šilto maisto. Tai seneliai, kurie ligoninei dar persveiki, tačiau jau nepajėgia patys save aprūpinti. Tad grupės jaunuoliai sėda ant dviračio (patogiausia susisiekimo priemonė miesto judėjimo chaose) prisitaiso indus su maistu ir pirmyn! Tokių pietų jaunieji pasiryžėliai išvežioja kasdien iki 500.

Grupės programoje yra globoti vedusių studentų vaikus. Tokių vedusių, ir jau turinčių vieną ar du vaiku, yra nemaža. Jaunieji tėvai dar tęsia studijas, vaikams auklės pasamdyti neįmanoma. Tad kas daryti su vaikais? Štai grupės pagalba: su "Caritas" parama jie atidarė vaikų darželį (vaikai nuo 3 mėn. iki 3 metų). Atsiranda studenčių, kurios gali paaukoti kelias valandas į dieną tiems mažutėliams. Studentiško solidarumo pavyzdys!

Grupės narių skaičius nevienodas. Pastovių narių yra 68, tačiau jie turi apie

150 bendradarbių, kurie mielai ateina į talką. Grupės vadas pasakoja: "Mes norime, kad ši tarnyba būtų visiškai laisva, spontaniška. Kas nori prie mūsų prisidėti — labai prašome. Kam šis darbas nepatinka ar persunkus — pasitraukia be pasiaiškinimo, atsiprašymo. Mes tačiau patyrėme: kai tik atsiranda svarbus reikalas, kitą dieną turime jau ir kandidatą."

O motyvas, kuris paskatina studentus imtis tokio darbo, yra labai paprastas. Vienas grupės barzdočius (ir su barzda bei ilgais plaukais galima gerus darbus dirbti) aiškina: "Norime padėti, nes pastebėjome, kad yra žmonių reikalingų mūsų pagalbos. Bet ir grupė padeda mums. Joje mes randame bendrą tikslą, bendrą darbą. Tas padeda išsilaisvinti iš individualizmo, vienišumo, egoizmo. Mūsų grupei mielai talkina ir specialistai: vaikų darželių vedėjos, socialinės globos asistentai ir pan. Ir jie randa laisvo laiko mums patalkinti".

"O iš kur jūs turite to laisvo laiko? Juk studentai turi mokytis..."

Vienas jų, maisto dalintojas, ašikina: "Niekas nestudijuoja ištisas 24 valandas. Vietoj po paskaitų nuobodžiauti, arba ieškoti ne visada pagirtinų malonumų, verčiau reikia padaryti ką nors gero. Praktika papildo teoretines žinias. O kas atsideda tokiam darbui, geriau už kitus apvaldo savo netvarkingus polinkius.

Kas semestras grupės veidas keičiasi. Vieni grupės nariai išeina, kiti ateina. Ir grupės vadai keičiasi. Toks pasikeitimas atneša grupei vis naujo entuziazmo, o be to išvengiama perdidelio dar gyvenimui nepasiruošusių jaunuolių susidraugavimo.

Tie jaunuoliai iš visų fakultetų (didelė dalis iš teologų, kurie gal kada bus kunigais) duoda ką gali. Tegul ir nedaug, bet su noru ir meile.

— Globojome, — pasakoja vienas, — kelis mėnesius senutę su artričiu. Ji visiškai negalėjo vaikščioti. Kantriai ją pratinome miklinti kojas. Pasiekėme bent tiek, kad šiandien ji jau gali žengti kelis žingsnius pati viena. Tai jau šis tas.

Muencheno studentų grupės pavyzdį jau pasekė ir kitų universitetų studentai.

Štai dar vienas pavyzdys.

Romoje susidarė grupė studentų — kraujo donatorių. Jų yra keli šimtai. Turi savo "centrinę" — vieną studentą. Dažnai yra reikalingas kraujo perpylimas sunkiems ligoniams operacijos metu ar nukraujavusiems nelaiminguose atsitikimuose. Dažnai kraujo atsargų ligoninėse trūksta. Kartais net per radiją ligonio artimieji šaukiasi pagalbos — kraujo. Užtenka paskambinti į "centrinę" ir iš ten telefonais tuojau surandami kraujo aukotojai. Kiekvienas toks savanoris turi savo kraujo grupės pažymėjimą ir nereikia staigiais atvejais pirma tirti kraujo tinkamumą. Neseniai vienam studentui buvo reikalinga apie 20 litrų kraujo (operacija buvo sunki ir truko kelias valandas). Tuoj prisistatė 40 studentų savanorių ir ligonis buvo išgelbėtas. Kai pasveikęs norėjo sužinoti savo geradarių pavardes, nepavyko. Kraujo donatoriai nori likti anonimais pagal savo šūkį: "Tyli artimo meilė".

J. Vaišnora, MIC

ATEITININKIJOS METAMS PRASIDĖJUS

IDĖJOS BROLIAI IR SESĖS!

Prasidėjo 1970-ji metai, kuriuos Ateitininkų Federacijos Valdyba yra nutarusi pavadinti Ateitininkijos metais, nes šiais metais sueina 60 metų nuo Ateitininkijos sąjūdžio kūrimosi dienų. Lietuvių studentijos tautiniam ir katalikiškam sąmoningumui kylant, 1910 metais Degučiuose prie Marijampolės keli iniciatoriai sušaukė naujos idėjos studentų susibūrimą, kuris savo posėdžių eigoje nutarė leisti "Ateitį" ir įsteigti moksleivių ir studentų sąjungą pavadinamą tuo pačiu vardu. Pranas Dovydaitis išrenkamas pirmuoju ateitininkų pirmininku ir jam pavedama organizuoti moksleiviją. Nežiūrint šimtamečio Lietuvos pavergimo ir organizavimosi draudimo, ateitininkų sąjūdis plečiasi patraukdamas vis naujas jaunuolių širdis idealui "Visa atnaujinti Kristuje," Tėvynės meilei ugdyti, kelti mokslui, dorai ir lietuviškai kultūrai. 1914 metais prasidėjęs I pasaulinis karas nutraukia tebemezgamus ryšius tarp naujai kuriamų vienetų, bet naujo idealo plėtimasis mokslus einančio jaunimo tarpe išliko nepakirstas.

Nepriklausomybės laikotarpiu ateitininkiškoji moksleivija ir studentija įgavo katalikiškojo elito dvasią ir veidą. Po 1927 metų Palangos Reorganizacinės konferencijos visos trilypės federacijos ateitis atrodė šviesi ir Lietuvai bei Katalikų Bažnyčiai daug žadanti. Deja, II pasaulinio karo audra, vokiečių ir sovietų okupacijos, o ypač ilgametis Stalino teroras ir genocidiškos deportacijos giliai pakirto tepražystantį ateitininkijos medį Lietuvoje, bet jo sėklos pasiekė laisvąjį pasaulį.

Didieji istorijos lūžiai, kovos dėl Lietuvos laisvės ir jos dabartinė okupacija pareikalavo iš ateitininkijos dar neapskaičiuotų kraujo ir tremties aukų. Dėl ateitininkijos idealų nelaiku nuėjo į kapus žymi jos kūrėjų dalis. Gyvendami laisvėje, mes giliai jaučiame savo pavergtų brolių ir seserų mums uždėtą pareigą kovoti už žmogaus teisių atgavimą ir Lietuvos išlaisvinimą.

Artėja VIII Ateitininkų kongresas, kuris įvyks 1970 metais rugsėjo 4-7 d.d. Chicagoje. Šio miesto ateitininkai yra gausiai įsijungę į kongreso parengimo darbus. Jie pasirengs sutikti visus tris tūkstančius ateitininkų iš visų pasaulio šalių. Tikėkime, kad ir šį kartą ateitininkai rengėjų neapvils, nes kongresas yra pati didžioji visos ateitininkijos šventė.

Ateitininkiškosios veiklos dinamika kuriasi gilaus tikėjimo prasmės pažinime. Beribės Kristaus meilės skatinami, mes ieškome ir atrandame mums Apvaizdos skirtus uždavinius. Dažnais žvilgsniais skrosdami įvairias dabarties dimensijas ir skaitydami laiko ženklus, mes kuriame ateities perspektyvą ir tuo pačiu atrandame dideles darbų plotmes, kuriomis reikia daug rankų ir šviesaus proto. Savo idealais ir darbais vis naujas širdis užkurdami, mes tiesiame ateitininkiškąjį kelią septintajam veiklos dešimtmečiui.

Ateitininkijos veiklos jubiliejiniai metai įpareigoja visus ateitininkus pagyvinti savo veiklą, gausiai panaudojant Dievo duotus gabumus ir energiją mažiems ir ypač dideliems uždaviniams. Tik kiekvienam ateitininkui atliekant ideologijos principų nustatytus darbus savoje aplinkoje, 1970 metų ateitininkijos veikla nusipelnys **Ateitininkijos metų** vardo.

Justinas Pikūnas
Ateitininkų Federacijos Vadas

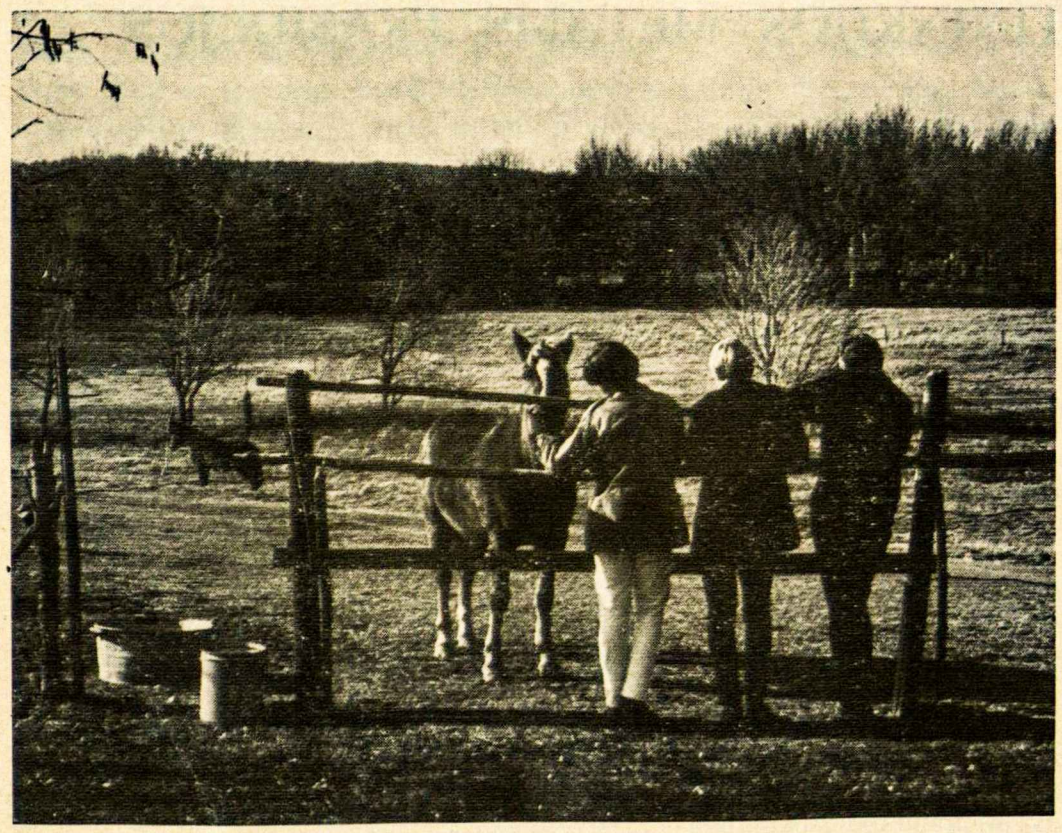

MEILĖ: VIENOS KRYPTIES GATVĖ

Jonas Vaškevičius

Kas tai yra tas kitas? Jis yra tas, kurį sutinki gyvenimo kelyje. Jis yra tavo kaimynas; yra tas, kuris dirba ir mokosi su tavimi; kuris žino, kaip ir tu, gyvenimo džiaugsmo ir skausmo reikšmę; tas žmogus, kurio tu neapkenti. Jis yra tas, apie kurį niekada nepagalvoji, nes jo niekad nesi matęs.

Jo vardas gali būti Juozas, Petras, Marytė ar Jūratė. Jis gyvena tame pačiame name su tavimi, eina į tą pačią mokyklą kaip ir tu, kartu su tavimi važiuoja autobusu, sėdi šalia tavęs kine... Jo vardas? Kristus. Tai Jis gyvena tame pačiame name, eina į tą pačią mokyklą, keliauja tuo pačiu autobusu, sėdi šalia tavęs kine... JIS YRA TAS KITAS!

Žmogus gali būti labai vienišas draugų minioje. Tačiau, kada jis savanoriškai pripažins jų egzistenciją, priims juos be klausimų, be abejonės į savo gyvenimą, tik tada jis galės sakyti, kad jis nėra vienišas.

Jeigu tikrai nori matyti Kristų kituo-

se žmonėse, negalvok apie save. Sukurk savyje tylą, kad galėtum girdėti kitus. Jeigu tikrai nori su kitais bendrauti, išmok juos matyti... Kad matytum kitą, turi pamiršti save. Turi išmokti juos matyti... Kad matytum kitą turi pamiršti save. Turi išmokti domėtis jo darbu, jo šeima, jo pasisekimais, jo sunkumais, jo kovomis... Tu turi norėti jį pažinti ir suprasti, kad galėtum mylėti.

Žmogaus gyvybė remiasi meile. Jeigu žmogus nemyli, jis negali savęs vadinti žmogumi, nes tada jis lieka akmeniu. Tikra meilė yra kaip vienos krypties gatvė: visados eini nuo savęs į kitą. Kiekvieną kartą, kai panaudoji kitą žmogų savo paties tikslams, tu nustoji mylėjęs, nes nustoji duoti save. Tada keliauji į priešingą pusę.

Yra žmonių, kurie dar savęs nėra atradę, nes jie dar nėra tikrai įsijungę į kieno nors kito gyvenimą. ĮSIJUNGTI! Šį žodį savo gyvenime daug kartų girdėsite. Jis yra vienas iš svarbiausių gyvenimo žodžių. Be kitų žmonių negali įsijungti į gyvenimą, be kitų žmonių negali mylėti.

Dievas parodė savo meilę ir galybę sutverdamas žmoniją. Jis sutvėrė žmones, kad jie meilėje darniai gyventų, tačiau lig šio žmonija to sugyvenimo ir darnumo nėra atsiekusi. Tautos vis tebekariauja... Bandyk suprasti savo artimą, suprasti tą kitą, kuris yra šalia tavęs, kuris eina tuo pačiu gyvenimo keliu. Tik pažinęs ir supratęs tą kitą galėsi mylėti ir gyventi, nes BE MEILĖS ŽMOGUS NEGALI GYVENTI...

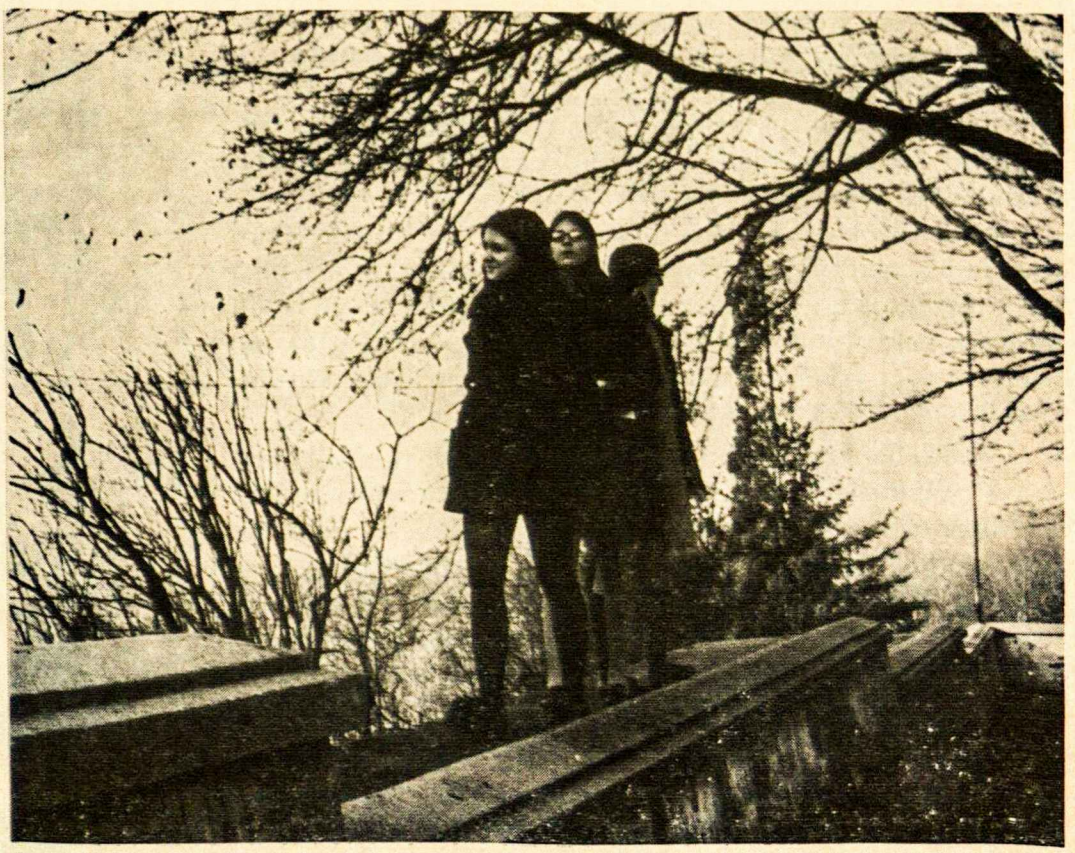

užuominos

Sujauktos Kalėdos. Tuštumą kas nors turi užpildyti. Turbūt pagal šitą posakį buvo nutarta per Kalėdas sukviesti jaunimą ir jį palinksminti. Tai gražu ir kilnu. Deja... būtų buvę daug geriau, jei tos linksmybės nebūtų iš viso buvę ruošiamos ir jaunimas būtų paliktas ramybėje, bei tėvų priežiūroje.

Kažin kokio tai vokiško "Štepselio" vardu pavadintame "kino" spektaklyje rengėjai sudarė nepaprastą progą jaunimui... pagirtuokliauti. O rodos, kad toji rengėjų organizacija taip visados šoka į akis, jei jiems kas tvirtina, jog ji labai dažnai jaunimą nugirdo. Tačiau "Štepselis" ir vėl patvirtino mūsų nuomonę, kurios niekas paneigti negali.

Gaila, kad netik to pasilinksminimo dalyvių tarpe, bet ir tvarkytojų tarpe matėme ir keletą studentų - ateitininkų. Nežinia ką tie mūsų kolegos galvoja, lankydamiesi tokiuose parengimuose, O gal mūsų studentai bijojo, kad dėl jų neatsilankymo kas nors jų davatkomis nepavadintų?

Gaila, kad Chicagos ateitininkiškasis jaunimas taip sujaukė savąsias Kalėdas. O buvo galima jas praleisti labai kultūringai, suruošiant ateitininkiškosios šeimos Kalėdas visiems savo organizacijos nariams.

Karžygiškumo pavyzdys. Šiais ištižimo laikais, vergijai dar vis besiautėjant didesnėje pasaulio dalyje, karžygiškų darbų netrūksta.

Šio amžiaus karžygiais turime laikyti ir anuos Sibiro tremtinius, skirtingų tautų piliečius, kurie prieš kelioliką metų pabėgo iš Sibiro koncentracijos stovyklos ir po kelių mėnesių neįsivaizduojamos kelionės pasiekė... Indiją. Šį nepaprastą žygį labai vaizdžiai aprašo to žygio vadovas, lenkas Slavomir Rawicz savo knygoje "The Long Walk".

Nuostabu, kad tie Sibiro tremtiniai, savo atkaklumo ir pasiryžimo dėka, nugalėjo netik Sibiro tundras, baisiąją Mongolijos dykumą Gobi, bei Himalajų kalnus, bet taip pat ir visas pagundas. O tų pagundų buvo daug. Tačiau, tie žmonės buvo dvasios milžinai. Jie be jokių žemėlapių, be kompaso pagelbos, alkani ir išbadėję, pagaliau pasiekė laisvę. Tiesa, nevisi jie atkeliavo Indijon. Išėjo aštuoniese, bet net ketvertas kelionės neištvėrė ir žuvo; jų tarpe ir vienas lietuvis Marčinkovas.

"The Long Walk" knyga — nuostabus kūrinys, nes tai nėra fantazijos kūrinys, o karžygio krauju prirašyti puslapiai.

Paimkite ir paskaitykite.

MEDINIAI HUSARAI

Petras Lapas

Skaitai, skaitai ir staiga ateina idėja parašyti apysaką. "Dievaži", galvoji, "kokia įdomi idėja. Gal kas išeis?" Štai viena ištrauka iš generolo St. Raštikio atsiminimų "Kovose dėl Lietuvos" ("ATEITIS" Nr. 9, 1967), įkvėpusi šią apysaką. Ten pasakojama apie lietuvių kovas 1919 metais prieš bolševikus.

"Kovo 31 d. iššygiavome. Kartu su pėstininkais žygiavo pėsti ir 2-jo ekadrono husarai. Jie skyrėsi nuo pėstininkų baltais lankeliais ant kepurių. Na, ir žinoma, husarai labai didžiavosi savo skambančiais pentinais, nors arklių jie dar neturėjo.

"Todėl pėstininkai pajuokdavo juos, vadindami 'mediniais husarais'. Tačiau tie 'mediniai husarai' labai didžiavosi savo skambančiais pentinais ir su kardais fronte kovojo labai narsiai, ir daug jų buvo apdovanoti Vyčio kryžiais."

Asmenys ir įvykiai, kaip kiekvienoje, taip ir šitoje apysakoje, yra išgalvoti. Čia gal tik "medinių husarų" kovos dvasia yra ta pati. Gale yra minimas ir mūsų veiksmų derinimas su kaimynų lenkų ir latvių karo veiksmais. Apysakoje jis tik prabėgomis užsimenamas.

Kova su bolševikais 1919 metais buvo laimėta. Apysaka dėl to yra gan optimistiška. "Mediniai husarai", kartais nepatyrę, kartais rimti, kartais juokingi — pavydūs raitiems husarams, bet dažniausiai padūkusiai drąsūs.

Tūkstantis devyni šimtai devynioliktais metais, kažkur tarp Ukmergės ir Daugpilio, lietuvių artilerijos pabūklai nustojo būmpsėti. Apšaudomas kaimas dulkėjo. Dulkės iš lėto pakilo virš šiaudinių stogų ir tada lietuvių savanoriai puolė per balas, upelį ir atvirą lauką.

Būrininkai, ištęsdami komandos žodžius, žengė priešakyje. Jau antrą kartą tą dieną jie vedė savanorius puolimui.

Blykčiojo netvarkinga bolševikų ugnis. Purvo čiurkšlės tėškė į akis. Išplėšdamos dirvonų atplaišas, dukstelėjo kelios granatos.

Staiga bolševikų kulkosvaidis užspringo.

Bet kitas pradėjo spiegti kaimo mokyklos lange. Į tą pusę sviestos kelios granatos išmaukė stogo šiaudų gniužulus. Lentos krito į gatvę. Barškėdami subyrėjo langų stiklai.

Atrodė puolimas pasiseks. Bet, išmetę granatas, kai kurie savanoriai sustojo ir pradėjo grįžti atgal. Kiti krito ir nesikėlė. Balos ir upelis vėl nusidažė rausvu dumblu...

Artėjo nykus vakaras...

Temo. Laukuose kilo gedulingas rūkas. Didelis ir išblyškęs mėnulis kilstelėjo savo pliką pakaušį, apšvietė lauką ir vėl pasislėpė už debesų.

Lauke kažkas pajudėjo ir nusirito į griovį.

Mėnulis vėl žėrstelėjo šviesos spindulį į lauką. Po to dingo už debesies.

Laukas tuo momentu pagyvėjo. Kaip šmėklos, juodi šešėliai, lyg kritusiųjų dvasios rinkosi ir būriavosi prie upelio į grupes.

2

Stvėręs šalia numestą šautuvą, husaras Džiuknys nusiįrė alkūnėmis į griovį. Jis nuriedėjo į apačią ir griebė atkištą ranką.

— Priečeliau... — sušnypštė švebelda Zubrys.

— Tai tu... — atsiliepė Džiuknys.

— Tai pasikėlei iš numirušių?

— Prisikėliau... — pasakė Džiuknys ir abu, prisiploję prie žemės, sekė kitus.

Upelio griovys raitėsi vingiais ir suko lauku aplink kaimą.

Po kiek laiko jie pasiekė kaimo kitą pusę.

Čia augo krūmokšniai ir pridengdamas didelio dvaro trobesius ošė šilelis. Šliaužiant aplink aukštą dvaro mūrelį, sujuodavo dideli vartai. Džiuknys užsirito ant šalimais stovinčio medžio, nusileido šaka ant mūro, šoko į kiemą ir atsklendęs vartus, įsileido husarus į vidų. Būrininkas pridarė vartus ir pasiliko prie jų budėti.

Kieme viešpatavo kapų tyla. Džiuknys nusiėmė batus ir basas šliaužė dabar kiemo pašone. Arklidėse stovėjo keliolika arklių. Jis pamėgino priekines duris, jas pravėrė ir įslinkęs į vidų graibės tamsoje. Pamažu jis pradėjo atskirti daiktus.

Jis atrado laiptus ir pradėjo lipti į viršų.

Miegamuose nė gyvos dvasios. Už miegamųjų kažkoks salionėlis. Džiuknys pravėrė langą ir pažiūrėjo žemyn. Sode jau slankiojo husarai.

Kai jis langą uždarė, viršuje subraškėjo lubos... Džiuknys užėmė kvapą... Jis patikrino šautuvo užraktą, atrado mažas dureles, jas pradarė ir iš lėto pradėjo kopti į viršų.

Pastogėje vėl subildėjo nervingi žingsniai.

— Kas ten? — jis šūktelėjo. Bet nieks neatsiliepė. Jis pakartojo ir vėl palengva kėlės į viršų.

Staiga ant laiptų viršaus pasirodė jauna mergina. Džiuknys krūptelėjo.

— Kas tu? — jis paklausė ir vos neiššovė. Ji tylėjo.

— Kur tavo tėvai?

Ji pakraipė pečiais. — Nežinau, — pasakė.

— Tavo vardas?

— Halina. — Jos balse jis pajuto pasitikėjimą.

— Pan, litwin? —ji paklausė.

— Taigi, litwin... Eikš.

— O bolševikai?... Kur jie? — ji paklausė. Jis parodė ranka.

Šnekučiuodami jie nusileido laiptais į kiemą.

Džiuknys pristatė Haliną būrininkui. Šis, pasišaukęs švebeldą Zubrį, įgrasino ją saugoti ir nepaleisti iš akių.

— Tamšta taip, būrininke! — atsakė Zubrys ir kaukštelėjo kulnimis.

— Džiukny, — pridėjo būrininkas, — saugok arklides.

3

Arklidėse Džiuknys negalėjo užmigti.

Išsitiesęs ant šieno, jis klausėsi, kaip arkliai gromuliuoja. Jis mėgo arklius. Tik kariuomenėje jam nesisekė. Ką tik įstojus, ten trūko arklių. Batalionas buvo nedidelis. Į husarus Kaune paskyrė Džiuknį, švebeldą Zubrį ir jo kaimo draugą, pui-

LIETUVOS NACIONALINĖ MARIJAMPOLĖS BIBLIOTEKA

kuolį Gilvydį. Bet husarams trūko arklių. Džiuknys arklio taip ir negavo. Pažadėjo. Vėliau. Bet negavo. Gilvydis nuo pirmos dienos patiko leitenantui ir po kelių dienų jau raitas vykdavo į pratimus. Ak, kaip Džiuknys pavydėjo tada Gilvydžiui.

— Griebs tave kipšas, Gilvydi, kada nors, oi griebs... — atsakydavo piktai Džiuknys.

Be arklio Džiuknys tapo lyg ir nedraugiškas Gilvydžiui. Jis kentėjo ir laukė progos savo "neraitai" padėčiai pagerinti. Bet, kai batalionas gavo įsakymą vykti į frontą, "medinius husarus" ant greitųjų pratino ir prie pėstininkų uždavinių ir vieną šaltą rytą jie iššygiavo į rytus. Jonavoje mergaitės davė visiems po gėlių puokštę, bet šelmės, akimis grožėjosi raitaisiais husarais...

Lyg pavydo įgeltas, Džiuknys atsisėdo. Dvaro arkliai atrodė alkani. Jis užlipo į palėpę, numetė jiems dobilų ir vėl atsisėdo budėti.

4

Dar prieš aušrą lietuvių artilerijos šoviniai pradėjo kristi į kaimą. Dvare "mediniai husarai" pašoko ir pradėjo lakstyti. Dauguma, užsilipę ant tvoros, stebėjo ir skaičiavo sprogimus. Pabalnoti arkliai kieme šoko piestu. Kažkas skubiai nutapsėjo laiptais žemyn. Durų angoje pasirodė Halina ir švebelda Zubrys.

Džiuknys jau siūbavo balne. Jo rankoje paruoštas deglas. Jis laukė ženklo praverti vartus.

Būrininkas gan rūsčiai apžiūrėjo husarus. Jo akys ilgėliau sustojo prie Zubrio ir Halinos.

— Saugok ir nepaleisk jos iš akių. — jis pasakė.

— Tamšta taip, būrininke, — atsakė Zubrys ir kaukštelėjo kulnimis. Husarai nusijuokė.

Staiga artilerija nutilo. Būrys pajudėjo. Vos išėję pro vartus, jie perbrido vandenį ir šaukdami, nuzvimbė.

"Tai puolimas..." — galvojo Džiuknys, "gal ir iš abiejų kaimo pusių dabar?"

Jie skubėjo pasiekti pirmus trobesius. Bet juos pastebėjo. Pradėjo šaudyti. Po to, išbėgiojo.

"Panika, a-a-a? Velniai! — galvojo Džiuknys ir lėkdamas arklio pašone, šoko per tvorą. Kiti iš paskos. Vienas, užkliuvęs už tvoros, ją parvertė ir taip liko kabėti ore.

Bolševikų būrelis galvotrūkčiais lėkė gatve. Atsisukę, jie šaudė. Parklupdavo. Atsilikę, pasidavė.

Džiuknys sviedė degalus. Ugnis laižė šiaudinį stogą ir jis nesavu balsu šaukė "valio". Bet pasiutimas jį ėmė. "Kur kiti? Kur tie eskadrono husarai?" Pro langus į juos pokštelėjo keli šūviai. Pora arklių jau vilko žeme sužeistus husarus.

Staiga, kaimo užnugarį saugoję, vejami bolševikai, pasuko į šoninę gatvę. Iš priešakio pasirodė besitraukią bolševikų priekiniai būriai...

— Nuo arklių-ų-ų!... — šūktelėjo būrininkas ir šoko į griovį. Ir Džiuknys nuriedėjo prie jo.

Išmetus granatas, staiga daržuose pasirodė pirmoji lietuvių eskadrono banga. Su jais ir Gilvydis. "Mūsiškiai... pagaliau, nevidonai!" — lengviau atsikvėpė Džiuknys. Bolševikai traukėsi į šonus. Husarų eskadrono banga stūmė juo iš paskos.

5

Ištuštėjusioje gatvėje triukšmas silp-

nėjo. Dabar atrodė, kad kažkas vyksta tiktai laukuose. Pralėkė keli palaidi arkliai. Nešdamas ant balno persikorusį husarą, vienas, kaip strėlė, pralėkė pro juos. Džiuknys šoko ant pirmo pasitaikiusio arklio ir išsivijo gatve.

Husaras atrodė sužeistas. Jis palengva slinko nuo balno žemyn. Išsigandęs arklys stengėsi juo nusikratyti. Laukuose jis šovė tiesiog dvaro link.

Pusiaukely husaras nuslydo nuo arklio ir vilkosi jau beveik pažemiu. Džiuknys staiga atpažino. "Tai Gilvydis...." ir keista jausmų banga užtelėjo krūtinėje, ...ir tai jo arklys..." ir, pasukęs į šoną, jis susigretino... Kelias sekundęs sudvejojo, prisilaikė ir... paspaudė gaiduką...

Arklys, pataikytas parklupo... Gilvydis nuriedėjo į griovį.

Tuo pačiu laiku iš dvaro pusės pokštelėjo keli šūviai. Dvaro pastogės langelyje Džiuknys pastebėjo moterišką veidą.

— Halina! Pasiutmergė!... — jis keikėsi, nulipęs nuo arklio. — Išdavikė! — Tačiau neužilgo langelyje pasirodė Zubrio galva. Jis šaudė į kiemą. Kažkas garsiai suriko ir nusirito į krūmus nuo dvaro tvoros. Lange vėl pasirodė Halina.

Džiuknys apžiūrėjo Gilvydį.

— Medinuk, dėkoju. Išgelbėjai tikrą husarą. — Juokavo Gilvydis; Džiuknys jam tvarstė ranką. — Būčiau kaktą praskėlęs į šituos akmenis.

— Kipše, nebūtų buvę taip bloga, — atsakė Džiuknys ir padėjo jam atsistoti ant kojų. Bet tada Gilvydis pastebėjo savo nušautą arklį.

Už arklio nušovimą tai jau nedovanosiu...

Džiuknys mėgino teisintis: — Kažkada neapkenčiau jūsų abiejų... Šiandien rei-

kėjo rinktis. Pasirinkau arklį. Bet ateis diena...

— Medinuk, — lyg viską supratęs, pasakė Gilvydis, — po šitokio išgelbėjimo, kur tau... užtarsiu pas leitenantą ir tu jodinėsi, kaip tikras husaras. Aa?

6

Dvaro kieme Halina su Zubriu išėjo jų pasitikti.

—Dabar, ar ne latviai prie Daugdžpilio pliekš nevidoną? — paklausė švebelda Zubrys.

—Ir lenkų legijonai, — pridėjo Halina. — Jie nuo čia netoli. —Ir ji parodė ranka.

— Gerai. Tik su jais mums gali būti vargo, — pasakė Džiuknys. — Na, o tu, Zubry? Ar jau pasipiršai "Jadvygai"? — ir Džiuknys pažiūrėjo Halinai į akis. Ji pradėjo kvatoti, su panieka žvilgterėjusi į Zubrį, po to, pakėlus akis į Gvildį, susirūpino jo parišta ranka.

"O, ar ne visos merginos atpažįsta tikrą husarą?" — pagalvojo Džiuknys.

Netoli sukaukšėjo grįžtančio eskadrono arklių kanopos. Zubrys išbėgo į laukus. Džiuknys, palikęs Haliną ir Gilvydį kieme, įėjo į dvarą.

Salionėlyje jis vėl pravėrė tą patį langą. Dabar tolumoje liepsnojo kaimas. Iš kelių pusių į dvarą plaukė jo daliniai.

Auksinė plunksna

Ar jūs apsiskaitę lietuvių literatūroje? Atspėkite rašytojus, kurių darbai menami šiose mįslėse. Atsakymai 54 puslapyje.

1. Ir atskrido juodas varnas.
   — U — T — — — I —
2. Įamžino jis lietuvišką būrą.
   — — N — L — I — — —
3. Laukas, kelias, pieva, kryžius.
   — — — T I S
4. Iš Lietuvos jis šaukė mirusius.
   — — — — N A S
5. Pavienių žodžių jis prirašė knygą.
   — — K A S

Žodžiai pažodžiui

Kiek platus jūsų vartojamų žodžių lobynas? Ar rašydami jaučiate, kad neužtenka kasdieninių žodžių? Išbandykite savo žodines išgales. Pritaikykite žodžius kairėje prie jų sinonimų dešinėje. Kirčiuojamosios raidės didžiosios, pagal "Dabartinės lietuvių kalbos žodyną". Ten pat rasite smulkesnius žodžių apibūdinimus. Atsakymai 54 puslapyje. Sėkmės!

1.———dvasnA	a. blėsti
2.———dzvAkt	b. smarvė
3.———dzIrinti	c. bigamija
4.———dvAIlyti	d. griežti
5.———dvazgĖti	e. dvėsimas
6.———dvipatYstė	f. blizgėti
7.———dvejOnė	g. mušti
8.———dvOkas	h. baudžiava
9.———dvIsti	i. abejonė
10.———dvarYsta	j. kaukšt

ateities spinduliai

PIEŠTUKAS

Kalba žmonės, kad pieštukas yra daiktas, būtina rašymo priemonė, be jausmų, širdies ir be burnos. Pyksta, kai jis nerašo, bara, kai nelaiku nulūžta, ir išmeta, kai dažnai drožiamas sumažėja. Pieštukas tyli ir nesiskundžia. Jis neturi burnos, bet jis turi jausmus. Aš tai žinau, nes aš buvau pieštukas — naujas, gražus, su sidabriniais pagražinimais ir žaliu trintuku. Gulėjau krautuvės lange tarp kitų pieštukų ir nekantriai laukiau, kad ateitų kas nors, pasiimtų mane ir išsineštų į gyvenimą, daug gražesnį už šį. Nemėgau krautuvės savininko, lakstančio su plunksnine šluotele ir dulkinančio viską, kas tik po jo ranka pakliūdavo. Plodavo jis ja mums per šonus, sukeldamas tik dar daugiau dulkių nuo kurių labai norėdavosi čiaudėti. Gyvenimas buvo neįdomus. Gulėjau krautuvės lange ir svajojau, kad kas nors ateina ir išsineša mane. Ir tas "kažkas" atėjo...

Kaip vėjas jis įlėkė į krautuvę su kitais tokiais pačiais viesulais ir pakramtęs gumą, meniškai pūtė iš jos burbulus. Pagriebęs mane ir numetęs krautuvininkui kelis varinius pinigus, vėl išūžė gatvėn. Mano gyvenimas staiga pasikeitė. Iš ramios saulėtos palangės atsidūriau ilgame siaurame maiše, tarp trupinių, virvelių, apkramtytos gumos ir saulėgražų lukštų. Tai buvo kišenė. Išdykusio vaiko kišenė. Neilgai ten gulėjau. Vaiką pamatė mama ir nuvijo pamokų ruošti. Vaikas buvo piktas. Ištraukęs mane iš to maišo, ėmė smarkiai drožti. Skaudėjo man šonus ir aš žymiai sumažėjau. Bet tylėjau, nes neturėjau burnos.

Sėdo tas pikčiurna prie knygų, bet pamokų neruošė, tik paišė velniukus ir visokius aitvarus. Brūkšnių ir rutulių pripaišė, o aš turėjau kentėti. Paskui vėl drožė mane. Sekančią dieną nusinešė mane mokyklon. Ne, ne tam, kad rašytų. Kad pasidarytų "ragatkę" iš manęs ir gumos ir šaudytų mokytojo nugaron suglamžytus popieriaus gabalus. O mokytojas pamatė ir atėmė mane iš to vaiko.

Mano gyvenimas vėl pasikeitė. Tapau mokytojo pieštuku. Drožė jis mane retai ir todėl lengviau pasidarė. Bet mokytojas buvo nejaunas ir juokų nedaug tepripažino, žymėdavo manimi tik pažymius. Dažnai jie būdavo tokie negeri, kad juos berašant mano žali šonai parausdavo. Kartais raštelius tėvams rašydavo. Nepatikdavo man jie, nes būdavo ilgi ir pikti. O aš norėdavau juos linksmesnius parašyti ar velniuką kokį nupiešti ir pajudėdavau kartais. Mokytojas supykdavo. Trindavo mane žaliu trintuku ir suspaudęs stipriau vėl rašydavo. Aš lūždavau. Tada jis droždavo mane taip, kad net norėdavau cypti! Bet aš neturėjau burnos... Mano dienos sunkėjo artinantis egzaminams. Bet kartą mokytojui vaikščiojant parke, išlindau iš jo kišenės ir nukritau ant tako. Nepamatė jis ir nuėjo sau. Likau vienas. Bet neilgam.

RAŠYTOJAS KARE

"Išėjusiems negrįžti" knygoje Marius Katiliškis rašo apie savo įspūdžius Antrojo pasaulinio karo metu.

Pasiėmęs surūdijusį šautuvą, jis iškeliavo iš namų į Lietuvos kariuomenę. Važiuodamas dviračiu susitiko būrį kareivių, kurie bėgo į vakarus nuo rusų tankų. Tie kareiviai priėmė autorių į savo būrį.

Būrys sustojo pernakvoti. Kai išaušo rytmetis, autorius taip stipriai nusižiovavo, kad negalėjo uždaryti išsižiojusios burnos. Pribėgo prie vyro, kuris davinėjo valgį, ir rodė su pirštu į savo burną. Vyras, manydamas, kad jis labai nori valgyti, liepė imti ir valgyti kiek tik nori. Pagaliau, vienas kareivis suprato, ką jis norėjo pasakyti. Mėgino atitaisyti žandikaulius. Visą jėgą vartojo, bet neištaisė.

Rado mane toks labai plaukuotas žmogus. Nežinau ar ten buvo vyras ar moteris. Jo plaukai siekė juosmenį, jis turėjo karolius ir vilkėjo ilgom ir siaurom kelnėm. Radęs mane, pašokinėjo, pasidžiaugė, ir užsirūkęs kažką dvokiančio, ėmė manimi piešti plakatą. Čia pat parke, žolėje. Vėliau daugiau tokių plaukuotų ir barzdotų atėjo. Jie daug kalbėjo, juokėsi, piešė ir drožė mane aprūdijusiu peiliu. Mano medinę širdį ir kūną skaudėjo nuo drožimo ir gėdos. O plaukuoti žmonės vis dar piešė ir piešė. Pagaliau baigė. Pasiėmė tą plakatą ir nuėjo kažkur, palikdami mane žolėje. Likau mažas, žalio medžio gabaliukas, su visiškai nutrintu trintuku. Žinojau, kad dabar jau niekas manęs nepaims. Svajojau apie aną saulėtą krautuvės palangę, bet nesiskundžiau, nes neturėjau burnos...

Elytė Bandžiulytė
Los Angeles, Calif.

AUKSINĖ PLUNKSNA atsakymai:

1. Gustaitis, 2. Donelaitis, 3. Aistis, 4. Putinas, 5. Mekas.

ŽODŽIAI PAŽODŽIUI atsakymai:

1. e. Kaimyno šuns **dvasna** užkrėtė visą gatvę.
2. j. **Dzvagt!** Vietoj į vinį — pirštan.
3. d. Svirplių **dzirinimas** man neleido užmigti.
4. g. Mūsų senasis gaidys **susidvailijo** su kaimyno katinu.
5. f. Iškilus erdvėlaiviui padangėn, jis **sudvazgėjo** saulės spinduliuose.
6. c. Mahometonų tikyba toleruoja **dvipatystę.**
7. i. Tavo "susirgimas" sukėlė mokytojui **dvejonę.**
8. b. Tavo kojinės — tikras **dvokas!**
9. a. Po programos laužas **išdviso.**
10. h. Nuolatinis mokyklos lankymas yra tikra **dvarysta.**

Kareivis tada pasakė, kad jis taip turės būti, kol susiras daktarą.

Įžygiavo į miestuką. Ten surado jauną daktarę. Ji po daug vargo atitaisė žandikaulius.

Prisijungė kareiviai prie kuopos, kuri įsitaisė prie vieno ežerėlio. Ten autoriaus draugas, kuris turėjo gana aukštą laipsnį, pasakė jam, kad jis bus sekretorius, ir nurodė kur bus jo kambarys. Autorius rado kambaryje du vyrus besišnekučiuojant. Vienas iš jų buvo puskarininkis. Jie išvarė autorių lauk. Dabar autorius su draugu nuėjo į tą kambarį. Po ilgų ginčų išaiškėjo, kad vienas iš tų dviejų vyrų jau yra sekretorius. Bet susitarė, kad autorius irgi bus sekretorius. Pirmajam sekretoriui nepatiko dirbti. Kai autorius bėgiojo po stovyklą rašinėdamas, tasai šildėsi saulėje.

Pradėjo davinėti kareiviams pancerfaustus. Daug kas bijojo šito ginklo, kuris šovė ugnį iš abiejų pusių.

Puolė rusų tankai. Keli kareiviai priešinosi su pancerfaustais, bet dauguma metė ginklus ir bėgo. Nelaimei, bėgantiems kareiviams kelią pastojo upė. O vienas rusų tankas, stovėdamas arti tilto, šaudė su kulkosvaidžiu į kareivius. Daug kareivių žuvo, bet daug pabėgo.

Likučius vokiečiai sujungė ir varė kasti apkasų. Maistas buvo blogas. Gaudavo tik supelėjusios duonos.

Bet nevisada būdavo blogas. Vieną kartą apsistojo tokiame dvare, kur buvo daug paukščių. Kareiviai prisigaudydavo paukščių ir juos suvalgydavo. Bet neilgai taip buvo. Po savaitės vėl pradėjo žygiuoti.

Rytų pusėje į dangų kilo dūmų kamuoliai. Vokiečių lėktuvai skraidė pažemiais. Iš fronto atveždavo daug sužeistų. Gurguolės važiavo į vakarus. Vokiečiai traukėsi.

Atėjo žiema. Minios žmonių keliavo į vakarus. Stūmė rankinius vežimėlius per gilų sniegą, aplenkdami sugriuvusius didelius vežimus. Daug kas mirė nuo šalčio. Vėl puolė rusų tankai. Kareiviai metė ginklus ir bėgo. Beliko penkiolika iš šimto.

Nužygiavo tie penkiolika kareivių į Dancigą. Jie manė, kad ten gerai gyvens. Bet tik atkeliavę sužinojo, kad nebėra cigarečių. Laimei, atsirado jų tarpe vyras, kuris turėjo pilną maišą cigarečių. Jis cigaretes dalijo, nes pats nerūkė.

Sulaipino kareivius į transportinius laivus. Laivai buvo labai prigrūsti. Laive davė gerai valgyti, bet mažai tedavė gerti. Ištroškę kareiviai beveik iš proto ėjo matydami čia pat jūrą.

Priplaukė Švediją. Visur šviesos degė, nes čia nekrito bombos. Buvo tylu. Niekur nesimatė gaisrų. Nesigirdėjo sprogimų.

Švedams nepatiko vokiečiai. Jie nekantriai laukė rusų. Klausėsi radiją, norėdami sužinoti, kas pirmiau ateis — rusai ar anglai.

Pasklido naujiena, kad Hitleris nebegyvas. Anglai jau Švedijoje. Vokiečiai pralaimėjo karą!

Anglai suvarė kareivius į belaisvių stovyklas. Jos nebuvo aptvertos spygliuotomis vielomis. Tik kai kur stovėjo sargyba.

Jau pradėjo leisti belaisvius namo, tik nieko iš autoriaus stovyklos nepaleido. Kiti pabėgo. Labai lengva buvo pabėgti. Sargyba net norėjo kad bėgtų. Autorius užsivilko pačias geriausias kelnes, kokias tik turėjo. Taip pasipuošė, kad niekas nemanytų, kad jis yra kareivis. Ir pabėgo.

Šitoje knygoje aprašyti dalykai tikrai vyko 1944 metų rudenį. Ir mano tėvelis tada su tais kareiviais išėjo ir negrįžo. 25 metai nuo to laiko jau prabėgo.

Aloyzas Pakalniškis

GYVENTI

Jūratė Krokytė

Stebėk: Kaip ištroškęs vaikas
guli smėlyje
ir skęsta pasaulio
visuomenėje.
Spręsk: kodėl varpai čiulba
ir paukščiai
gaudžia...
ir tu gali būt vienišas.
Veik: kol iš darbo nutirpsi,
ir nebespręsi,
nebestebėsi.

korespondencijos

ESAME VIENA ŠEIMA

Los Angeles, Calif.

Los Angeles ateitininkai, "Mes esame viena šeima" metinės temos vedami, lapkričio 23 d. suruošė rudens šeimos šventę — pobūvį. Šv. Kazimiero parapijos patalpose susirinko nemažas būrys jaunimo ir tėvų. Salė pačių moksleivių išpuošta įdomiais pageltusiais lapais, gėlėmis, rudeniniais paukščiais. Tai darbas atgaivintos moksleivių ateitininkų kuopos, pasivadinusios Vytauto Mačernio vardu, kuri kartu su jaunučiais prieš porą mėnesių pradėjo veiklą.

Susėdus prie vaišių stalų, programą pradėjo nepailstanti ateitininkiško jaunimo vadovė p. Dalilė Polikaitienė. Ji pravedė ir jaunųjų talentų pasirodymą. Atrodo, kad iš mūsų tarpo išaugs daug muzikų. Labai gražiai pasirodė Linas Polikaitis ir Raimundas Radas (akordeonu), Audrė Kazakevičiūtė (fleita), Birutė Motiejūnaitė (pianinu) ir Jūratė Raulinaitytė (violončele). Neatsiliko ir būsimieji rašytojai. Savo kūrybos rašinėlius skaitė Elytė Bandžiulytė, Vytautas Bandžiulis, Linas Kojelis ir Linas Palubinskas. Jų rašinėliai tiktų moksleivių ir vaikų spaudai. Iš deklamatorių pasirodė Vida Jodelytė ir Ginta Palubinskaitė.

Ant vieno stalo buvo išstatyta daug puikiai padarytų raketų ir erdvėlaivių. Paruošti ir paaiškinimai. Tai Juliaus Jodelės, Jr., darbas. Talentinga jauna dailininkė Rasa Matulaitytė pasirodė su gražiais piešiniais.

Pasivaišinus prasidėjo dainos. Dainavo seni ir jauni. Nuotaika buvo labai gera, tad ir daug dainuota, kol buvo išdainuotas visas dainorėlis. Pianu pritarė jaunučių globėja p. Irena Raulinaitienė. Po to, pobūvio dalyviams buvo pristatytas energingas dvasios vadas kun. Romas Kasponis ir dar viena jaunučių globėja p. Valė Ruzgienė. D. Polikaitienė paprašė atsistoti ir naujuosius moksleivių ateitininkų vadovus — Dainą Kojelytę ir Vydūną Tumą.

Po to susirinkimas skilo į dvi dalis. Su jaunučiais žaidimus pravedė Rasa Kojelytė ir Vydūnas Tumas, o p. Polikaitienė su tėveliais pasikalbėjo organizaciniais moksleivių ateitininkų reikalais. Buvo labai smagu, kad tėveliai ėmė iš kišenių pinigines ir noriai mokėjo už vaikus nario mokestį ir "Ateities" prenumeratą už 1970 metus.

Pakilusi nuotaika visus išlydėjo į namus.

D. K.

MOKSLEIVIAI VEIKIA

Hamilton, Ontario

1969 m. lapkričio mėn. 9 d. Hamiltono moksleivių ateitininkų kuopa susirinko susirinkimui. Dvasios vadas, kun. Gaudzė, pravedė maldą ir paskaitė ištrauką iš Švento Rašto. Jis visiems patarė įsigyti Šventą Raštą, ir turint minutėlę laiko, jį pasiskaityti ir perskaičius apgalvoti. Kęstutis Šeštokas, kuopos vice-pirmininkas ir mūsų laikraštėlio redaktorius, ragino visus prisidėti prie laikraštėlio išleidimo.

Dainora Juozapavičiūtė, kuopos pirmininkė, pakvietė p. Kolyčių, Toronto kuopos koordinatorių, paskaitai. Paskaitos tema: Tiltai ir sienos. Paaiškino, kad kalbės ne apie sienas ir tiltus inžinierių pastatytus, bet pačių žmonių. Toliau aiškino, kad tiltai jungia, o sienos atskiria. Gyvenime, tiltai atsiranda tarp dviejų žmonių. Tai yra minčių susijungimas arba draugystė. Siena atsiranda, kai žmogus neturi draugų. Kodėl jis neparodo tikrą save, o nešioja kaukę? Nes jis bijo kitų žmonių ir jų nuomonės apie jį. Galvoja, jeigu savąją sieną nugriaus ir pastatys tiltą, jis gali būti nepriimtas, jį atstums. Jei būsi atstumtas, nesirūpink. Jieškok kito, bet nebūk dviveidis. Žmogui reikia draugų; arba nėra gyvenimo. Yra pasakyta "Geriausias vaistas yra išsikalbėjimas su kitu". Kiekvienas žmogus praturtina kito žmogaus akiratį.

Prelegentas davė keletą gražių palyginimų: "No man is an island," "Come live in my heart and pay no rent." Po paskaitos pagrojo juostelėje įdainuotą dainą "Tear down the walls." Prašė pagalvoti apie tai, kas buvo sakyta ir griauti savo pastatytas sienas. Buvo labai įdomi ir vertinga paskaita.

Audra Gimžauskaitė

VYSK. M. VALANČIAUS KUOPA
Romuva, Vokietija

1969 m. lapkričio 10 d. buvo išrinkta nauja Vyskupo M. Valančiaus kuopos valdyba, būtent, R. Palavinskas ir P. Dauknys. Kadangi mūsų kuopa susideda beveik tik iš kandidatų, valdyba susideda iš dviejų asmenų. Teisybę sakant, mūsų kuopa iki šiol buvo labai apsnūdusi, tačiau naujoji valdyba pasiryžo veiklą pagyvinti. Kadangi naujoji valdyba savo pareigas prieš kelias dienas perėmė, dabar tik pradėjo susirašinėti su kitomis kuopomis. Mes manome, kad mūsų kuopa greitai galės savo veiklą su kitų ateitininkų pagalba išplėsti. Mūsų kuopa yra vienintelė tokia Vokietijoje, todėl ir mūsų veiklos sąlygos yra ribotos. Kreipiamės į kitas kuopas ir nuoširdžiai prašome užmegzti santykius.

Mūsų kuopos nariai ir vadai yra sekantieji: globėjas, V. Bartusevičius; Dvasios vadas, kun. J. Šulcas; pirmininkas, R. Palavinskas; vice-pirmininkas, P. Dauknys; ir kandidatai: Diana Montvilaitė, Živilė Vilčinskaitė, Aldona Šaduikytė, Kristina Žutautaitė, Kristina Sutkaitytė, Romas Žaliukas, Manfredas Šiušelis, Vytautas Poškaitis, Bernardas Gustaitis ir Liudas Butkevičius.

R. Palavinskas
P. Dauknys

Vysk. M. Valančiaus kuopos Vokietijoje nariai ir valdyba. Pirmoje eilėje B. Gustaitis; Kun. Jonas Šulcas, dvasios vadas; ir V. Poškaitis. Stovi pirmininkas R. Palavinskas, K. Žutautaitė, M. Šiušelis, vicepirmininkas P. Dauknys, A. Šaduikytė, Z. Vilčinskaitė, R. Žaliukas ir K. Sutkaitytė.

Šatrijos Meno Draugijos nariai ir korporantai metinėje šventėje po spalvų įteikimo.

KORP! ŠATRIJOS METINĖ ŠVENTĖ

Chicago, Ill.

Studentų Ateitininkų Korporacija "Šatrija", 1969 m. lapkričio mėn. 14 d. įjungė į savo eiles dar septynis naujus narius. Metinę šventę, įvykusią Jaunimo Centre, atidarė korporacijos pirmininkas Jurgis Bradūnas. Ta proga buvo pristatytas svečias iš Anglijos, poetas Vladas Šlaitas. Poeto kūrybos paskaitė J. Bradūnas.

Šventės programai vadovavo Aleksandras Pakalniškis Jr., o sekretoriavo Daiva Matulionytė. Šventės garbės prezidijumą sudarė: studentų ateitininkų Dvasios Vadas Tėvas Gediminas Kijauskas, S.J., poetas Vladas Šlaitas ir Alina Skrupskelienė, Šatrijos Korporacijos pirmosios valdybos narė.

Poetas Kazys Bradūnas savo žodyje naujiesiems šatrijiečiams paaiškino apie tikslus ir simbolinę prasmę mūsų gaunamų spalvų. Mūsų tikslas — užpildyti vyresniųjų šatrijiečių išretėjusias gretas, pagerbti mirusius ir nukankintus korporacijos narius ir toliau tęsti jų kilnius užsimojimus, pasiryžimus ir darbus. Mirusiųjų tarpe yra daug žymių ir mūsų tautai nusipelniusių Šatrijos Korporacijos narių: Dr. Skrupskelis, "Dvidešimto Amžiaus" dienraščio redaktorius, Kazys Bauba, "Ateities" redaktorius, Vytautas Mačernis, jaunas daug žadantis poetas. Studentai šatrijiečiai — B. Krivickas ir M. Indriliūnas, abu kritę partizaninėje kovoje. Jie visi paliko mums gražų, sektiną pavyzdį.

Naujieji šatrijiečiai, gavę spalvas, yra D. Barzdukaitė, L. Kriaučiūnaitė, L. Norvilaitė, Ž. Poskočimaitė, M. Smilgaitė, I. Skiriutė ir R. Underys, duodami šatrijietišką-ateitininkišką įžodį, pažadėjo sekti šūkį — "Menas grožiui, grožis gyvenimo tobulumui."

Toliau sekė meninė dalis. Svečias poetas Šlaitas, paskaitė kelis savo naujausius eilėraščius, kurie klausytojų buvo labai nuoširdžiai priimti. Jaunieji šatrijiečiai taip pat nustebino visus savo kūrybingumu ir sugebėjimais. Daiva Matulionytė puikiai paskambino du savo kūrinius, Jurgis Bradūnas paskaitė ištrauką iš savo kūrybos, o Laima ir Ramūnas Underiai žavėjo mus savo gitarų muzika ir savo kūrybos dainomis.

Meninei programai pasibaigus visi pasivaišino užkandžiais ir kavute. Šventėje buvo jauki šeimyninė nuotaika, paįvairinta dainomis.

Živilė Poskočimaitė

DINAMIŠKI MOKSLEIVIAI

New York, N. Y.

1969 metų energingą veiklą oficialiai pradėjome su kuopos bendru susirinkimu, rugsėjo 27 d. Tikslas buvo išrinkti naują valdybą, kurią sudaro Algis Norvila — pirmininkas, Jonas Vainius — vicepirmininkas, Rasa Navickaitė — sekretorė, Monika Vainiūtė — iždininkė, Rita Čepulytė — korespondentė ir Petras Tutinas — narys. Čia buvo nustatyta daugiau ar mažiau metų veiklos darbas.

Antrame susirinkime, spalio 11 d. svečiavosi pas mus kun. Jonas Šulcas iš Romos. Per įdomią paskaitą, jis mums pateikė daug vertingų patarimų apie konkretų veikimą. Sekantį savaitgalį, K. Vainių bute, kun. Šulcas laikė labai įspūdingas Šv. Mišias, kuriose visi moksleiviai dalyvavo.

Trečias susirinkimas, lapkričio 15 d., įvyko Jaunimo Centro patalpose. Tema, pagrįsta šeimyniškumo principu, lietė santykius tarp tėvų ir vaikų. Diskusijos pavyko labai gerai, nes visi dalyviai atsiliepė į šią aktualią problemą.

Gruodžio 6 d., įvyko vėliausias mūsų susirinkimas. Šalia pasikalbėjimų apie Putnamo kursus, kuriuose dalyvavo 11 New Yorkiškių, vyko kūrybinė valandėlė. Visi nariai kruopščiai rašė straipsnelius ir eilėraščius į Ateitį ir į mūsų kuopos laikraštėlį — Jaunystės Keliu, kuris atkurtas praeitais metais, sėkmingai tebegyvuoja.

Gruodžio 14 d., sekmadienį, moksleiviai kartu su sendraugiais suruošė tradicinius prieš-Kalėdinius pusryčius su Šv. Mišiomis. Jaukiai papuoštoje salėje, visi skaniai pasivalgė ir smagiai pasisvečiavo.

Kur tik nepažiūri, moksleiviai dirba, kuria, susiėję užtraukia lietuvišką dainą. Tai mūsų šaunus New Yorkas. Iki pasimatymo sekančioj korespondencijoj!!!

Rita Čepulytė

KURSAI: ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

Putnam, Conn.

Žmogaus jausmai yra labai sudėtingo pobūdžio. Su jausmine ir žinoma protine pagelba, mes įstengiam suprasti bei vykdyti gyvenimo misiją. Pritrūksta man žodžių, kurie galėtų atitinkamai išreikšti šitokį asmenišką pergyvenimą, kurį patyriau per keturias trumpas dienas Padėkos savaitės savaitgalį.

Tai nebuvo paprastas suvažiavimas. Kažkas nuostabaus atsiskleidė per tas suskaičiuotas valandas. Įvyko "atgimimas", užsidegimas, pasiryžimas — sąjūdis. Žodžiai, kurie anksčiau mums neturėjo nei gilios minties, nei tikslo, pasidarė reikšmingi. Sugebėjau giliau suprasti žmogiškos būtybės esmę.

Lygiai nuostabu buvo, kad galėjo susikurti tokia šeimyniška nuotaika. Pasijutome kaip tikri broliai ir sesės arti prie gamtos ir Kūrėjo. Pasireiškė glaudus ryšys tarp žodžio ir veiksmo.

O šalia įvairių rimtų kalbų girdėjosi lietuviškos dainos, juokas. Visur skleidėsi nuoširdi šiluma. Tekus pergyventi pirmą kartą tokį nepaprastai malonų jausmą, tikiuos, kad įžiebtoji kibirkštis širdyje neužges niekados.

Rita Čepulytė

KURSAI

(Pagal meliodiją "Rudnosiukas")

Nudundėjom, nuriedėjom
Mes lėktuvais, traukiniais,
Nežinojom, ką ten rasim:
Ar iš viso kas ten bus?

Prisikimšę kaip paršiukai
Kalakutų, kepinių,
Su pilnais savo pilviukais
Klausėm pirmų paskaitų.

Kunigas Daktaras
Profesorius Stasys Yla
Mums kalbėjo apie tautą
Ir pasaulio žmoniją.

Eligijus Sužiedėlis
Nuobodžiai mums kalbėjo
Apie Lietuvą, mūs kraštą,
Mūsų šalį mylimą.

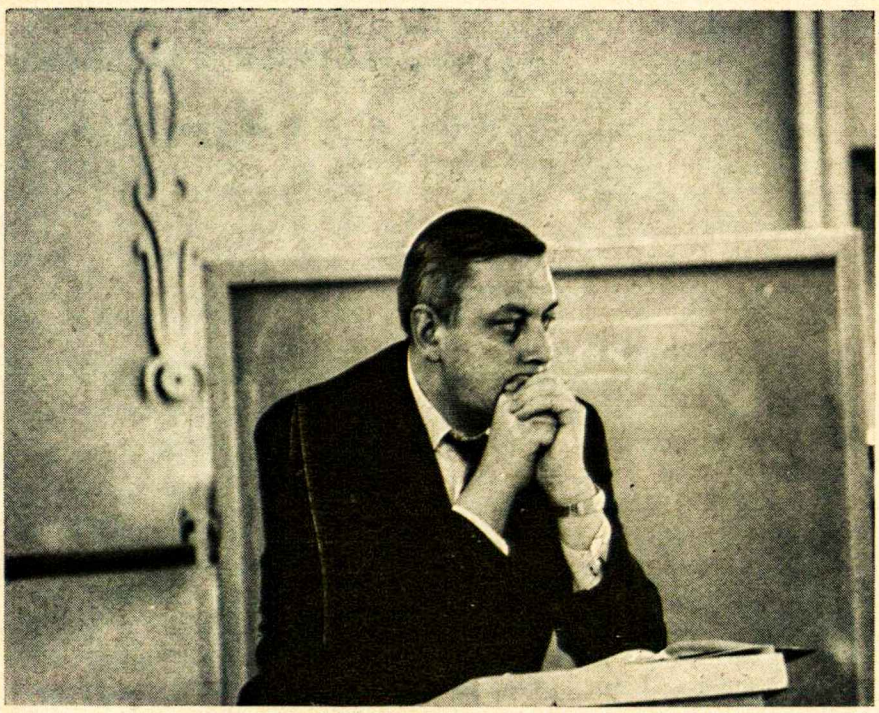

Antra paskaita jo buvo
Puiki — apie mūs' šeimas;
Išsižioję visi klausėm
Apie Crest ir problemas.

Daktaras V. Vygantas
Krikštijo netikinčius,
Taip giliai jis mus įkvėpė:
Bostonas atsiliepė.

Inžinierius A. Sabalis
Sprogdino savo akis;
Pribaugino mus visus jis, —
Kūrė inteligentus.

Per penkiolik' valandėlių
Prisimokėm principų,
O koplyčioj kai susėdom,
Kunigėliai dar pridėjo.

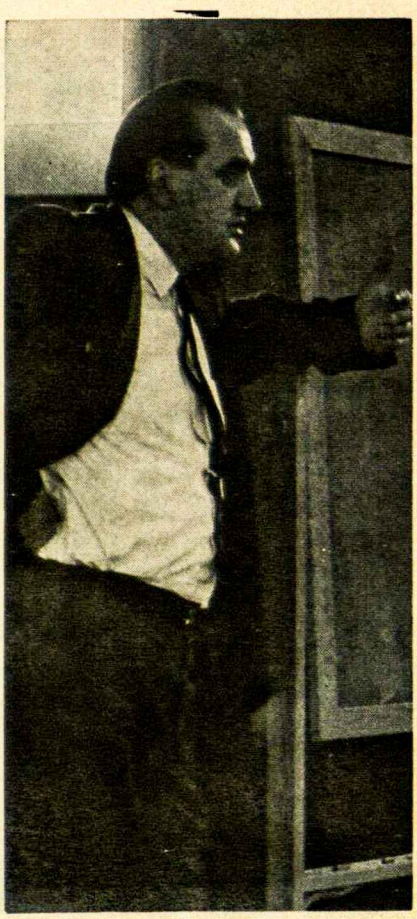

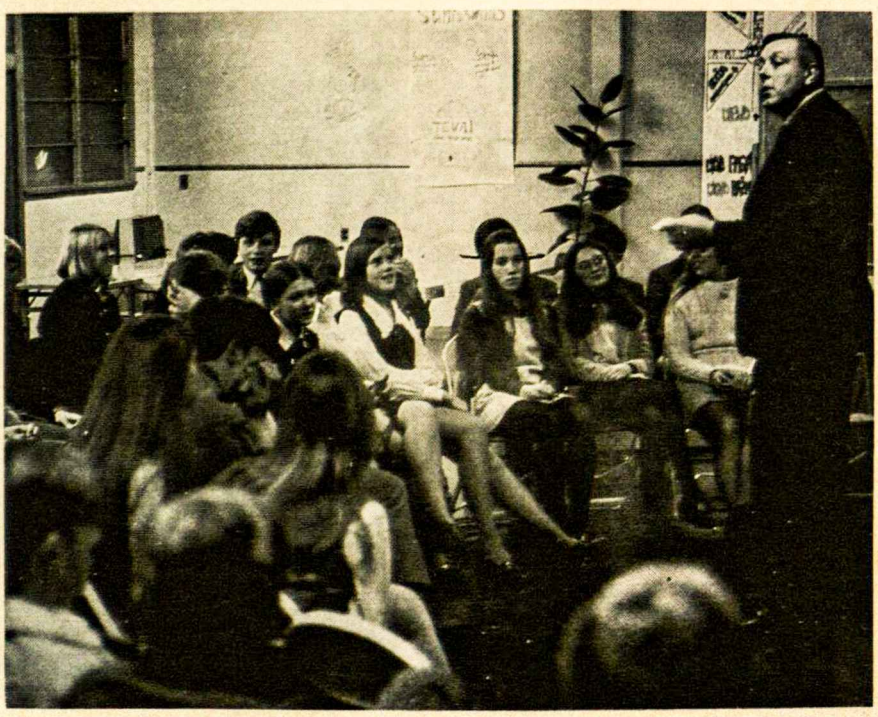

Pildėm, pildėm vis anketas,
Nesupratom klausimų,
Iš jų niekad mes negavom
Teisingų atsakymų.

Kol berniukai sviedinuką
Trankė, spardė aikštėje,
Mūs mergaitės nukeliavo
Į senelių namelius.

Po dienos visi išvargę
Pamiegoti norėjom,
Ir tą progą mes atradom
Vakaro programose.

Seselės mus privaišino
Taip gražiai ir nuoširdžiai;
Nors jos žadino keistai mus, —
Mes mylėjom jas labai.

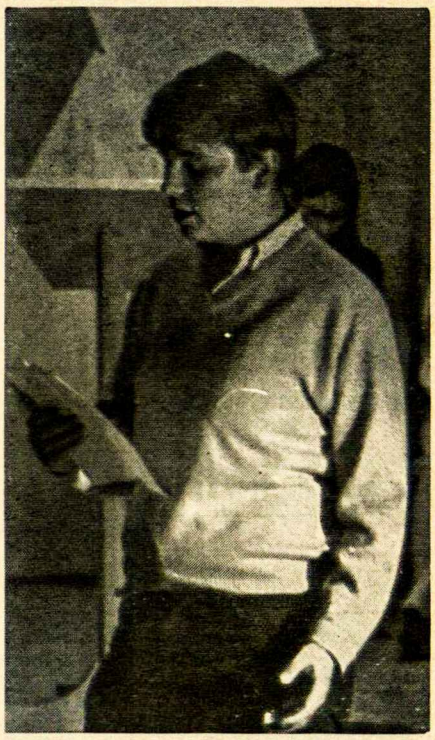

Brocktono ponia Eivienė
Drąsiai mus visus priėmė,
Nenuilstančiai ji lakstė,
Iš kampų visus iškrapštė.

Vadovybės mes nematėm,
Jie nuo mūsų visi slapstės,
Lyg bijodami vaikų
Ir skrendančių pagalvių.

Šimtą kartų mes dainavom
Apie blynus bulvinius,
Tai išgirdę šeimininkės
Greit išpildė mūs' norus.

O kai laiks atėjo šokti,
Sakė: "Reiks pirma dainuot!"
Gavom šokti valandėlę
Ir per ją kampe sėdėjom.

Nudundėjom, nuriedėjom
Vėl į savo namelius,
Įsikvėpę, užsidegę
Pertvarkyti mūsų at-kus!

rasa, rita, giedra ir rasa
New York, N. Y.

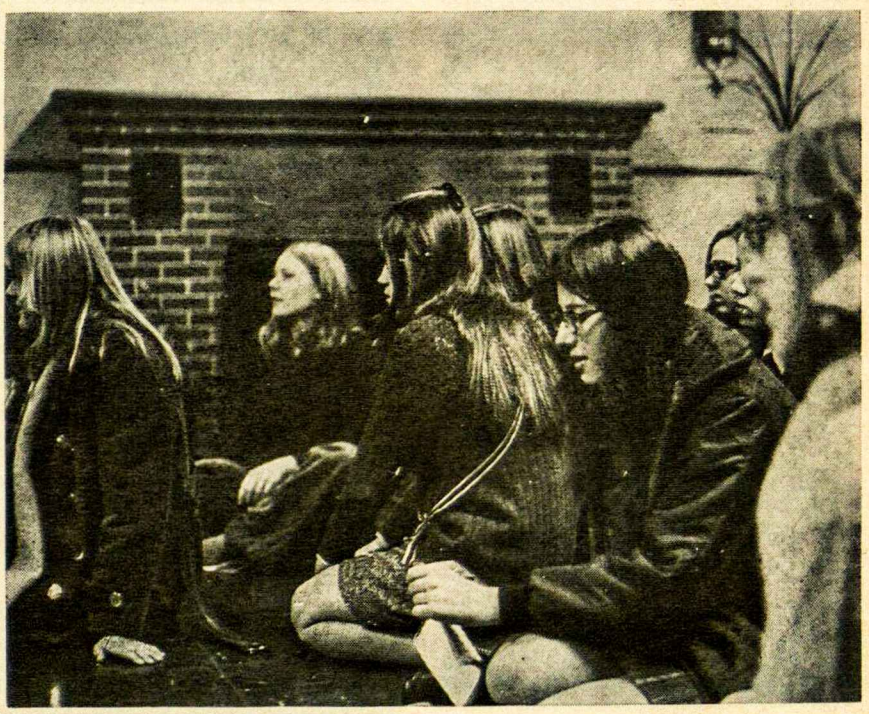

ALp(LKA)1786
1970, Nr.2

90. 725. 345